

(המשך מעמוד 73)

במערכה של העיר. המנהל מביא את הישג המובא בשימור תיאורי מתחת לח" דש והמתפתח: "פנסי הלוקס, שלהבתם פגומה, אורם ככה ונדלק כמו תישוב ועליהם רוח סערה, ופנסי החשמל, שהת" קין מושלה הבריטי של העיר מפורטים, מדייט שכתוב יד לחמים ארם..."

הסיפור המעולה בקובץ, שלדעתו הוא ממיטב הסיפורים הקצרים שחברתי בעבי רית, הוא מחסן הספרים של לודביג מאיר - סיפור מעולה, שנושא עלילתו החיצונית הוא מחסנה של אחת מחנויות הספרים הוותיקות של ירושלים (הקיימת עד עצם היום הזה), ופנים עלילתו הוא ביצר ההשכלה של צעיר מבני עדות המזרח.

המספר, העובד כשליח בבנק, מגיע לאותו מחסן, שנסגר בימי המלחמה, וי מתחיל לנבור בין הספרים, ולמלא את כל אותם חללי תרבות שהותיר לו החינוך הדתי בכתאב (חדר) הספרים. כאשר בעקבות המלחמה מחליטה הגולה הבנק, להעביר את פיקדון הספרים של לודביג מאיר למערב העיר, הנער/המספר הוא זה המופקד על מיונם, תוך שהוא מבטא את אהבתו המתפתחת מתוך הספרים:

סופר המנהל

טועם ממאכלות שונים בעת אחת

"בנגדם נזרקו הספרים העבריים המרויבים, גדולים, קטנים, חוכרות, קונטרסים, מכורכים או מעוטפים, חדשים גם ישנים. בהעצה הראשונה הכרתים, ספרי שטיבל, תשיה, האלמנה והאחים ראם, כן-אביני דור וכו' כאלה, מהם מודיעים לי ש קראתי מכבר, מהם שנישקתי לקראם, אולם לא היו בהשגירי, ומהם חדשים, זרים שהלחיכו רמיוני... יש שגילתי אחד מהם והחזקתי על כרכי כאומר חכה חכה תורד קרב, לפעמים החזקתי שניים-שלושה ספרים פתוחים כולם, מרלג מזה אל זה, קורא פה ופה, כמי שטועם ממאכלות שונים בעת ובעונה אחת..."

סיפורים מירושלים הוא ספר מעולה ומעודן, שמחברו אלמוני ומדי בנוף הי ספרותי שלנו, למרות שמכחינה ספרותית עומדת יצירתו כמה וכמה מונים מעל ליצירתם של אחרים ונדועים. מיבחן כתיב בתו של עורא המנהל הוא ביכולתו הי לשונית. טעם של סיפוריו נשמר מזה עשרות שנים, בעוד צעירים מהמנהל, כמו האחים מוגר, משה שמיר, חנוך ברטוב - שכתבו בעברית שלונסקאית את יצירות מלחמת העצמאות שלהם - לשונם כמו נעלמה במעמקי קבריהאחים של הספרות העברית.

סיפור של המנהל הוא ספר מעודן, יפה וכתוב כהלכה, ויש בעמודיו להעניק לקר-רא את קיסמה של ירושלים.

לשון

שיפור השפה

אטימות דקדקנית ומחרידה מהלכת מזה כמה שנים בשדות-המירעה של הלשון העברית, כאשר דמויות משניות בלשון

החוויה הישראלית

תיסמונת שמיר - בני-יוסף

ח"כ לשעבר משה שמיר, שהתחיל דרכו ככיר הפוליטיקאים של השומר הצעיר בשנות ה-40' אינו נוטש אף לרגע קט את הדר פוליטיקויות, למרות התפי גיות הפוליטיות שלו, שהוליכוהו מהאגף השמאלי בחברה הישראלית, עד לקצה הימני ביותר שלה.

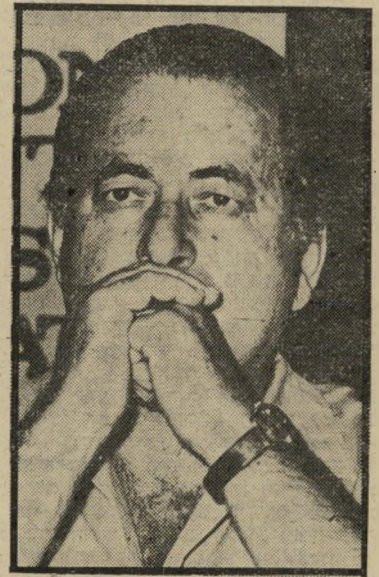
הלאומן הקיצוני שמיר שונא שינאה עמוקה את השירה הנוצרת בארץ מאז ניטל ממנו רסן שילטונו הפוליטיקאי על חיי-הירוה של השמאל והמרכז. שינאה זו של שמיר לשירה העכשווית מעבירה אותו מזה כמה שנים על דעתו הספרותית, ומוליכה אותו בדרך של התבונות, שאין דומה לה בחיי התרבות שלנו בדרך האחרון.

כדי שמשו שמיר יוכל להתמודד בת-נופת השירה המודרנית הנכתבת בישראל, מצא ואימץ לעצמו דמות אלמונית לחלוטין בעולם השירה, את ראובן בני-יוסף. מזה שנים אחדות הוא מהלל אותו בכל הזדמנות כמשרר חשוב ומעולה, תוך שהוא מצללו על גנת להשמיץ את השירה הנוצרת בעברית, שירה ששמיר אינו יכול לשאתה.

"ציון שבטעשו, ניו יורק במפה". אם למדוד את שטחיהדפוס שמעניק מעריב לביקורתיו של שמיר את שירי בני-יוסף, סביר להניח, כי מדובר בהחלט מערכת, המעמידה את בני-יוסף כראש וראשון למשוררי ישראל, יורשו הטבעי של חיים נחמן ביאליק.

ברשימה שפורסמה בעמריב (9.6.78) תחת הכותרת אהבה באור צהריים עושה שמיר שימוש פוליטי ולא שירי בשורה פוסטטרית של בני-יוסף, הלוקחה מתוך אחד משיריו, "ציון שבטעשו, ניו יורק במפה" שורה שהיא בבחינת צאצא בלתי-חוקי להרבה שורות בשירה האמריקאית בת-זמננו. שמיר מטרה ממור שירי זה

בהערכה: "המחור הזה הוא מעין נס ספרותי, יש בו ללא הסתרי-פנים, מינשר איריאולוגי-רומנטי. יש בו קול-קורא ציוני. אבל אין בו צרימה קלה-שפקולת... שומן מילולי-אידיאולוגי, שאותו מתבל שמיר בחוות-דעת, שכל קשר בינה ובין ביקורת שירה צרופה הוא מיקרי בהחלט: "אילו שאלוני היו כל טפסי התרגום וההסכרה והחינוך שלנו עטים על מחזור השירים הזה ונותנים לו את הטוב בתי-השירים האפשריים, לאנגלית לצרפתית ול-ספרדית, ודואנים לכך שיודפס בחשובים בכתבי-העת הספרותיים בעולם, שהוקה

פוליטרוק-דאומן שמיר

"שחין מתערטל... ינקות מפגרת..."

וצבעי רקע, כדי ללמוד את אופן התיקון הלשוני. עברית הוא ספר שחבל להכביר עליו ועל מעלותיו מילים. כל שנותר למבקר הוא להמליץ לקוראים לרכוש אותו, על-מנת שיבחנו את לשונם, ויצאו נשכרים ממעלותיו הבלתי נדלות של ספר זה.

הימים הטובים

פעם לפני שנים רבות, שכנה אי-שם במרחב מדינה דימוקרטית, אשר למרות הקשיים והמילחמות שעברו תושביה, היתה פתוחה לסאטירה, ביקורת, הומור. באותה מדינה שודרה אחת לשבועיים בטלוויזיה תוכנית סאטירית שנקראה ניקוי ראש, שמחבריה החזיקו גם מדורי-שבועי בשבועון-נפוץ, מדור שאותו שיכללו ל-ספר שראה-אור תחת הכותרת זו ארץ זו?

אלא שמאז אותם ימים טובים זרמו מים רבים בירדן. כותרות העיתונים הפכו למדורי-סאטירה. מהדורות החדשות בטל-ויזיה הפכו לתוכנית ניקוי ראש - והי כאב שבסאטירה איבד בהדרגה את ערכו לעומת הכאב המתיש של חיי היומיום. באחרונה ראה-אור בהדפסה חדשה הי קובץ הסאטירי זו ארץ זו? בעריכתם וכתבתם של: ב. מיכאל, חנוך מר-מרי, קובי ניב, אפרים סידון ו-דודו גבע.

המהדורה החדשה של זו ארץ זו? משולה לספר בעל ערך היסטורי, קובץ, שלעיתים נהוא למעיין בו לי המדובר במדינה שמה לא הכיר מעודו. זה ספר, שההומור בו צעיר ולא מיקצועני. קובץ המתחיל בסתיו 1948, תל-אביב קפה פילץ: "ישבנו כולנו סביב לשולחן, עישנו, מטופיאין והסתכלנו על המדינה המוקמת

על היהודים שהם מוכי-קוראיהם..." קביר עה ששמיר מתעלם בסופה של העובדה, שאותם יהודים שהם טובי-קוראיהם גם יוהו בקליקלות את האבות המייסדים של הממור השירי שבו מדובר.

בחדש שעבר המשיך שמיר, בניצול הקנה השירי הרצוף של בני-יוסף, על-מנת לתלות עליו את אלונטיות דיגלו הקרוע - דגל מילחמתו בשירה העברית העכשווית. שריח הניוון התרבותי נודף ממנה. בביקורת על קובץ נוסף של בני-יוסף תחת הכותרת על טף המדבר כתב שמיר בעמריב (19 פברואר 1982) רשימה בשם זרעי לחם ויופי, ובאמצעותה המשיך במלחמתו:

"את פרי הכאובים של הפרוה זו אנו מקבלים היום במקהלות נכאיררוח וניוון, בתצוגות השחון המתערטל. ייתכן, כי בכדיקה קלינית אפשר להוכיח, כי אין זיוף בכל תעודות הנכות המנוגשות לנו בספרותנו ובתיאטרוננו בשנים האחר-יות - אף כי התפשטות המחלה היא כולה כפיטון אופנה צולחת ומתייהרת - אבל אם כך הגיעה השעה לאזור אומץ ולהטות שוב את הכף למען שיווי-המשקל ושפיון הדעת, הגיעה השעה להתקומם נגד, עולם אמנותי אמיץ המותיר אחריו עקבות של ניוון, שינאה עצמית, שלילת החיים ושקיעה-לנצה בדמדומי תקות מפ-גרת..." במילים אחרות, משה שמיר מציע לקוראי מעריב ליטול את בני-יוסף, מתבר ממזיי-השירה אמריקאיים, כתחליף מומלץ ליהודה עמיחי, נתן זך, פינחס שדה, עמוס קינן, חנוך לוין ואחרים - ולהמירם בשירה משוללת כל ערך של ראובן בני-יוסף.

תיסמונת משה שמיר ודגליו, התלויים על המוט המדולדל ששמו ראובן בני-יוסף, מעידים על העובדה, הנראית מנוכחת ב-1982: פוליטרוק פעם - פוליטרוק תמיד!

לנגד עינינו. פתאום אמר ד"ר מלביאל זוארץ ז"ל: "חבריה, הגיע הזמן להקים עיתון משלנו". על פני מאות עמודים מאויירים, עמור סים במיטב הסאטירה של ראשית שנות השבעים, מובא ספר ההיסטוריה הסאטירי של אותה תקופה, המסתים בטעם סחבק סידון, חנוך ב. מיכאל, קובי, שבן מספידים המחברים את עצמם וכותבים: "סחבק נולד. סחבק בגן. סחבק למד. סחבק על הר. סחבק אהב. סחבק אכל. סחבק כתב. סחבק חייל. סחבק בקרב. סחבק נפל. סחבק יפול..."

זו ארץ זו? הוא ספר של קולקטיב מחברים, שמחבריו נפרדו איש-איש לדרי

פאטיריקן ב. מיכאל הגיע עת שימצא

כו. הראשון הפך לסאטיריקן מעולה, שי הגיעה עת שימצא את האפיק הספרותי שלו. השני הפך לעורך עיתון, השלישי והחמישי הפכו למחברי קומיקס-סטרופס והרביעי למחבר ספריילדים. זו ארץ זו? אינו הומורסקה של אפרים קישון - אלא ספר סאטירי מעולה, מעורר זיכירנות, כל מי שלא רכש אותו בשעתו, כדאי לו לרוץ לתנויות ולרכוש עכשיו את המהדורה החדשה שלו.

מאת דן עומר